

יוסף הכהן סקלי

כאשר אדם הולך לעולמו נוהגים לספר על פועלו של האיש ולהציג את ציוני הדרך שלו בימי חייו. כדי להאזיר את דמותו של הנפטר הנוהג הוא להציג את פסימת ההישגים והמעשים שהספיק הנפטר להשיג בימי חייו. כאשר ההנחה היא שבכל שהשיגה מתארכת כק דמותו של הנפטר מתעצמת ואכן על פי רוב העוצמה של הדמות עומדת ביחס ישיר לאורך הפסימה של ההישגים וציוני הדרך בצרכו של הנפטר.

על פי רוב אק לא תמיד ישנם כמה יוצאי דופן שהכלל הזה אינו תקף לגביהם. יוצאי הדופן האלה הם בצדק כלל אנשים שקורצו מכן מיוחד של דור הולך ונכחד של אנשים צנועים שהבלי העולם הפיתויי הרבים זרים להם. אנשים ישרים וענווים אשר בסיכום פועלם בימי חייהם אתה מאלה שכל כולם היו וויתור והקרבה לטובת מטרה צנועה שבה פאו את ייעוצם בעולם הזה.

הדוד יוסף שהיום הוא יום השלושים לפטירתו נמנה על הכן הזה של אנשים. אדם ישר צנוע ועניו שכל חייו עמל להשגת פרנסה למשפחה ומחשה שהשיג את מטרתו זאת הקדיש את כל מרצו לבית הכנסת שבו התפלל.

בראשית שנות השלושים של המאה הקודמת בשיל שש עשרה לערך החל הדוד לעבוד בחנות למאכר תבלינים באוליצה שבמרקו וכעבור שנים ספורות הוא פוכס ביחד עם אחיינו יהודה כהן זיל חנות למכירת בדים. את העסק הם מנהלים בשותפים בהרמוניה מוחלטת. עז לאו עז עלייתם לארץ ישראל שבה נפרדות דרכיהם. השולל שם ומפלים ביניהם, ושני האנשים האלה אשר בראשית דרכם בחיים חלקו ביניהם עסק משותף חולקים במותם שתי חלקות קבר סמוכות זו לזו. כדי להביא פרנסה לבני ביתו נאלץ הדוד לנסוע למרחקים לעזרים ולשהות מחוץ לביתו ימים ארוכים.

ובך כאשר הוא עדיין בשנות העשרים לחייו הוא נוסע בתצירות של פעמיים
ולעיתים שלוש פעמים בחודש לקרבלאנקה לאלאייר לאורן ולמקומות אחרים
מרחק של 500 ק"מ ויותר מעיר מלוריו.

אל פי רוב הוא יוצא לצרכו ביום ראשון וחוזר רק לקראת השבת. סדר היום
המתוש והמפנק הזה אינו מרתיע אותו ואינו מרפה את רוחו שכן הוא
מאפשר לו להביא פרנסה בכבוד לבני משפחתו והרי אמרו כבר שזוהי תכלית
חייו. ובך בהתמדה ועקביות יוצאי דופן הוא ממשיך עד לאושר עלייתו ארצה
בשנת 1956.

עוד מצעירותו הנאות החיים הכמעט יחידות שהוא מכיר קשורות בצורה זאת
או אחרת בבית הכנסת. בין נסיעה אחת לאחרת הוא יכול להתפנות כדי
ליהנות קצת מהפירות שהוא כה עמל עליהם ומהי הנאה טיפלה יותר בשבילו
מאשר לראות את אחד מבניו הקטנים קורא את המפטיי או את פרשת השבוע.
בשביל תענוג צריק לשלם ואכן הוא היה מוכן לשלם והרבה כדי לקנות את
המצווה של עלייה לתורה בשבת וביום טוב ולהתמושל מנחת למראה אחד
מבניו הקטנים עולה לתיבה וקורא מספר התורה.

עם עלייתה ארצה ולאחר שהות של שבוע ימים בבית שמש מסייע המשפחה לעין
כרם מתוך מטרה לקבוע כאן את משכנה. כמי שעול הפרנסה של המשפחה
עומד אצלו בסדר עדיפות ראשון במעלה הוא מחפש קודם מקור לפרנסה. רק
לאחר שהוא פוכש את חנות המכולת הוא מתפנה לחפש מקום לשור בו. את
חנות המכולת הוא מנהל במשך עשרות שנים בעבודה יומיומית קשה ותובענית.
עדי כנשדו משמשת אשתו. אחותי היקרה נונה תבדל לחיים ארוכים. במשך כל
הזמן הזה אם הוא לא במכולת או בבית קרוב לזדאי שהוא עוסק בענייני
בית הכנסת או שהוא בבית הכנסת עצמו שהרי אמרו כבר ייעוצם של אנשים
מהזן המיוחד הזה מצמצם לצברים שהם לשם שמיים או שהם לרווחת המשפחה.
כאשר סוף סוף הוא פורש מעבודת המכולת הוא מקדיש את זמנו ואת מרצו
לגלות ענייני בית הכנסת "תפילת משה" שבו הוא מתפלל.
הוא צואט לכל פרט ופרט. ענייני הכספים מנוהלים בהקפדה ובסקירות

מופתיים , את אורחי בית הכנסת הוא מקבל בסבר פנים ובנימוס שראוי לבתי
תפילה אחרים ללמוד מהם. הוא תר אחרי הצמנויות לרכוש פריטים וחפצי
קודש עבור בית הכנסת.

ענייני בית הכנסת הם עיקר עיסוקו ועיקר דאגתו.

כמו בכל שנה גם בשנה המרוקאית לכל יחס קרבה משפחתית יש את הכינוי
שלו אבל בשונה משפות אחרות בשפה המרוקאית במקרים יוצאים מן הכלל
הכינוי של יחס הקרבה המשפחתי מפנה מקום למעין תואר כבוד. אני מניח
שהעניין טעון הבהרה אך הנה ברשותכם.

הדוד המנוח נקרא בפי כל בני המשפחה בשם "עזיזי" שבתרגום חופשי לעברית
פירושו "יקירי". המילה יקירי לא באה לבטא את סוג הקרבה המשפחתית כמו
"דוד" "אב" וכיו"ב אלא שהיא באה לבטא יחס של כבוד שיש לנהוג באותו אדם.
למיטת ידיעתי הכינוי עזיזי שמו היה ליחזי סאלה שראויים היו לכבוד
מיוחד. אנשים מיוחדים שנמצאים בלב הקונצרט. אנשים מיוחדים אשר כולם
מוקירים ואוהבים. אני מכיר לא מעט אנשים שנושאים את הקיצומת דוד , או
בן דוד או אב"ד ועוד כינויים של קרבה משפחתית אבל לכינוי עזיזי אשר בא
במקום שם הקרבה אשר כאמור בתרגום חופשי פירושו יקירי זכו רק שניים
מבין האנשים שהכרתי: הדוד יוסף המנוח הוא אחד מהם. מפאת הכבוד
המיוחד הנה שחשנו לו אני יכול לספר לכם שאני באופן אישי ואני בטוח שגם
אחרים כמוני חשתי צורך להשפיל מבט ולמעט בדיבור בכל פעם שהייתי
במחיצתו. פרשת השבוע פרשת נציבים. וברשותכם אני מבקש להביא ציטוט אחד
מתוך הפרשה ואת המדרש עליו מתוך "ילקוט מעם לארץ". הפרשה פותחת
בפסוק "אתם נציבים כלכם לפני ה' ואו"י". הדגש הוא על כולכם. המסר הוא של
אחזות כולכם כאיש אחד כאילו אחת.

המדרש מספר על אדם זקן שכאשר נטה למות קרא לבניו וכדי להמחיש להם עד
כמה חשובה האחזות בקש מהם להביא לו אלוזה של קנים לחים. הוא נתן את
אלוזה הקנים לכל אחד מהם ובקש מכל אחד מהם לשבור את הקנים ומשלא
הצלחו נאלץ את אלוזה הקנים מידיהם הוציא אחד אחד ושבר אותם. או אז

ביקש מהם ללמוד את הלך הפשוט שכל זמן שיהיו באשורה אחת אין אדם יכול להזיק להם אבל אם יהיו במחלוקת ובפירוד קל יותר לשבור אותם. במשך כל זמן שהותו של הדוד בבתי חולים בעת האחרונה לחייו ראינו אתכם שמואל, סימון, מאיה, ז'אנו, סיל ורוזי ניצבים כולכם כדברי הפרשה, באשורה אחת. כדברי המדרש ומשפלים בו במסירות יוצאת דופן. סועדים אותו בכאבו, מאכילים אותו בכפיות, מלשפים אותו ברוק, מלחמים את זקנו, זואלים לניקיונו וסובבים את מיטתו ללא הרף.

הסעד להורים בעת זקנתם הוא אחד ממבחני המוסר השלוהים במערכת ובמבחן הזה עמדתם כולכם באשורה אחת ובכבוד רב. אשרי האיש שאלה הם ילדיו.

חרף הסבל הרב שיזע הדוד יוסף בחודשים האחרונים לחייו אפשר בהחלט להשיג עליו שאת בשיבה טובה ואף שחזרו לו שנים ספורות למניין מאה שנים ראוי היה שיתקעו בשופר בקול תרועה לצדקה בדרכו למנוחתו האחרונה. דרכיו דרכי נועם, הליכותיו ענווה וצניעות ונתיבותיו נתיבות שלום. אשרי האיש ואשרי הבאים אחריו.

ת.נ.צ.ב.ה

